

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

till Landstinget med förslag till

- 1) landskapslag om skydd av byggnadsminnen och
- 2) landskapslag angående ändring av byggnadslagen för landskapet Åland.

Allmän motivering

Landskapsstyrelsen överlämnade i mars månad 1980 en framställning till landstinget med förslag till landskapslag om skydd av byggnadsminnen (framst. nr 39/1979-80). Framställningen var utarbetad på grundvalen dels av då gällande rikslagstiftning och dels av ett kommittébetänkande (1974:80) med förslag till ny rikslagstiftning rörande skydd av byggnadsminnen. Landstinget förkastade det i framställningen ingående lagförslaget och antog en blankettlag i ärendet, landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader (40/83). Den lag som landstinget antog är otidsenlig vad gäller möjligheterna att åstadkomma ett tillräckligt skydd för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Lagen har därför inte fått någon praktisk betydelse. I syfte att få till stånd en tidsenlig lagstiftning föreslår landskapsstyrelsen att en ny landskapslag om skydd av byggnadsminnen antas. Till grund för framställningen ligger det lagförslag som ingick i den tidigare avgivna framställningen. Dessutom har den nya rikslagstiftningen, byggnadsskyddslagen (FFS 60/85), beaktats.

Detaljmotivering

L a n d s k a p s l a g e n o m s k y d d a v b y g g n a d s m i n n e n

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Skydd av byggnadsminne skulle kunna omfatta inte enbart enstaka byggnad utan också en byggnadsgrupp och bebyggda områden. Ofta kan skyddets betydelse vara beroende av att ett komplex som helhet bevaras t.ex. en kringbyggd gård eller en grupp strandbodnar. Med uttrycket "bebyggda områden" däremot avses mera omfattande objekt, som antingen på grund av sin helhetsbetydelse eller till följd av den vikt som enstaka byggnader inbördes äger för varandra, lämpligen bör behandlas på en gång. Möjlighet skulle också finnas att skydda endast del av byggnad t.ex. byggnadens fasad

samt att skydda vissa konstruktioner vilka inte kan betraktas som byggnad i egentlig mening som t.ex. broar, brunnar och staket.

Område kring byggnad skulle kunna skyddas dels då området i sig självt är kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värdefullt (t.ex. parkanläggning) och dels då det krävs för att ett ändamålsenligt skydd av byggnaden skall kunna åstadkommas.

Den föreslagna lagen syftar inte till att bevara alla byggnader som i ett eller annat avseende besitter kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde. För att få fram ett representativt urval av byggnader föreslås därför ett krav uppställt på att byggnaden skall ha ett väsentligt kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde. En grundläggande princip vid bestämmandet av vilka byggnader som skulle skyddas bör vara att byggnaden har något att berätta om sin tid, d.v.s. förmedla kunskaper om äldre tiders näringsliv, samhällsmiljö, byggnads- och bostadsskick, arbetsförhållanden, sociala villkor och estetiska ideal. Byggnaden kan naturligtvis också anses ha ett kulturhistoriskt värde genom sin anknytning till någon historisk händelse.

På uppdrag av planeringsrådet har museibyrån genomfört en kulturmiljöinventering i landskapet. Inventeringen utgör en etnologisk och byggnadshistorisk dokumentation av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, kulturlandskap och andra objekt men ger också underlag för en bevarandeplanering genom att de mest angelägna områdena och objekten utvärderas och rekommendationer för bevarande och vård av kulturmiljöer ges. Inventeringen kan tjäna som vägledning vid bedömningen av vad som skall anses vara kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

2 §. Vid tillämpningen av gällande lag har det visat sig vara svårt att avgöra huruvida gällande lag eller byggnadslagen skall tillämpas. I omgivande regioner där erfarenheten av byggnadsvård är större har man konstaterat att byggnadsvården är lättare att planera och kan skötas enklare genom planläggning än med stöd av en byggnadsminneslag. Finns en plan kan man på ett bättre sätt undersöka de skyddade byggnadernas anpassning till omgivningen och lättare skydda byggnadsgrupper och bebyggda områden. Den föreslagna lagen syftar till att komplettera byggnadslagstiftningen. Endast om skydd inte är möjligt med stöd av bestämmelserna i byggnadslagen eller om ett fortsatt bevarande av byggnadsminne inte kan säkerställas i tillräcklig grad genom planbestämmelser föreslås lagen kunna tillämpas på område med stads- eller byggnadsplan samt på område, där byggnadsförbud gäller på grund av att stads- eller byggnadsplan uppgörs eller ändras. Den nu föreslagna lagen skulle alltid kunna tillämpas när skydd inte alls, inte i tillräcklig utsträckning eller inte på ett ändamålsenligt sätt ordnats genom planläggning.

3 §. Lagen skulle inte tillämpas på sådana byggnader vars skyddande redan säkerställts genom fornminneslagstiftningen. Likaså skulle byggnader som tillhör landskapet falla utanför lagens tillämpningsområde. Att ålägga landskapsstyrelsen att pröva frågor om skydd av byggnader som tillhör landskapet skulle inte få någon betydelse eftersom förvaltningen av dessa byggnader redan ankommer på landskapsstyrelsen.

4 §. I bestämmelsen skulle införas en skyldighet att meddela landskapsstyrelsen innan åtgärder vidtas som kan förstöra kulturhistoriskt värdefulla detaljer i eller på byggnad. Sedan landskapsstyrelsen underrättats kunde beslut fattas om att detaljerna skall skyddas i stöd av lagen, att detaljerna skall avbildas eller på annat sätt dokumenteras.

2 kap. Beslut om skydd och skyddets innehåll

5 §. Rätt att göra framställning om skydd skulle tillkomma byggnadens ägare, kommun, vissa föreningar och stiftelser. Med förening avses registrerad förening, eftersom endast sådan förening har rättslig handlingsförmåga. Dessutom skulle landskapsstyrelsen liksom enligt den gällande lagen på eget initiativ kunna pröva frågan om skydd av byggnad.

Beträffande bestämmelsen att landskapsstyrelsen skulle behandla ärende rörande skydd av byggnad i brådskande ordning hänvisas till detaljmotiveringen till 6 §.

6 §. Det kan inte tillåtas att ägare av byggnad under tiden för behandlingen av frågan om byggnadsskydd vidtar åtgärder som är ägnade att äventyra byggnadens kulturhistoriska eller arkitektoniska värde. Enligt gällande lag kan temporära begränsningar rörande rivning eller ändring av byggnad uppställas. Ett förbud mot dylika åtgärder kan jämföras med byggnadsförbud enligt byggnadslagen, varför det inte skulle vara möjligt att få ersättning av landskapet för härav eventuellt föranledd olägenhet eller skada. För att inte begränsningen skulle komma att gälla under oskäligt lång tid och på så sätt äventyra rättsskyddet föreslås, liksom enligt gällande lag, giltighetstiden för ett sådant förbud inskränkt till sex månader. Av synnerliga skäl skulle landskapsstyrelsen kunna förlänga förbudets giltighetstid med högst sex månader.

8 §. Skydd enligt byggnadsminneslagen skulle skapas genom att föreskrifter om byggnadens vård utfärdas samtidigt som byggnaden förklaras skyddad. Att byggnad skall hållas i sådant skick att dess kulturhistoriska och arkitektoniska värde bevaras skulle för ägaren kunna innebära förpliktelser som sträcker sig längre än den skyldighet att

hålla byggnad i skick varom är stadgat i 112 § byggnadslagen. Olägenhet till följd av skyddsbeslut skulle, såvida den inte vore att betrakta som ringa, ersättas med stöd av de bestämmelser om ersättning som ingår i föreliggande förslag.

För att byggnadens kulturhistoriska och arkitektoniska värde skulle bevaras föreslår landskapsstyrelsen att i skyddsföreskrifterna kunde föreskrivas att byggnad och dess omgivning skall bevaras i visst skick och att byggnaden skall användas på visst sätt. Vidare skulle rätten att göra ändringar, reparationer och tillbyggnader kunna begränsas. Landskapsstyrelsen föreslår att föreskrifterna utarbetas mer eller mindre noggrant beroende på vad som anses mest ändamålsenligt i varje enskilt fall.

För att skyddet inte skall medföra onödiga restriktioner för ägare till byggnad föreslår landskapsstyrelsen att skyddsföreskrifterna såvitt möjligt skulle utarbetas i samförstånd med denne. Innehavare av byggnad skulle inte få delta i utarbetandet av skyddsföreskrifterna, men hans skydd skulle ändå kunna anses som tillfredsställande genom att han tillförsäkrats rätten att bli hörd innan beslutet fattas.

Ett beslut om att byggnad skall skyddas innefattar alltid ett rivningsförbud, såvida inte annorlunda har bestämts. Någon bestämmelse härom har därför inte intagits i lagtexten.

11 §. Gällande byggnadsskyddslag ger ägaren ersättning om rätten att nyttja byggnad eller område är inskränkt genom skyddsföreskrifterna och ägaren därigenom åsamkas skada som inte är ringa. Däremot har inte ägaren rätt till ersättning för skada eller inskränkning som han lidit på grund av föreskrift om att byggnad eller område kring byggnad skall hållas i visst skick.

I föreliggande lagförslag föreslås att ägare till byggnad - varmed avses ägare till vad som enligt 1 § kan vara föremål för skydd - skall ha rätt till ersättning för skada eller olägenhet som föranleds av att möjligheterna att nyttja byggnaden väsentligt försämras på grund av skyddsföreskrifterna. Ersättning bör utgå om skyddsföreskrifterna försvårar en sådan användning som ligger i linje med det tidigare användningssättet. Vidare föreslås att ersättning också skulle erläggas om ägaren genom beslut om skydd har ålagts sådana skyldigheter i fråga om åtgärder för bibehållande av byggnads värde, som skulle bli mer betungande än ett normalt underhåll av byggnad på fastigheten och som medför sådan olägenhet som byggnadens ägare inte skäligen kan åläggas att helt eller delvis bära.

Som olägenhet eller skada betraktas inte kostnader som åsamkats ägare av byggnad på grund av underhållsskyldighet enligt byggnadslagen eller landskapslagen om naturvård (41/77) eller kostnader föranledda av att underhåll av byggnad försummats.

I bland annat byggnads- och väglagstiftningen har den principen omfattats att

fastighetsägare på grund av allmän fördel även utan ersättning kan åläggas mindre inskränkningar i nyttjandet av egendom. Därför har det ansetts ändamålsenligt att även i fråga om byggnadsskyddet föreslå att ringa olägenhet eller skada inte skall ersättas.

12 §. För att understryka att de frivilliga arrangemangen är primära stadgas att överenskommelse om ersättningsbeloppet i första hand skulle försöka nås.

13 §. Möjlighet skulle ges för landskapet och kommun att i sådana fall då det allmänna intresset bör anses vara större än den olägenhet som åsamkas enskilt intresse, vidta åtgärder för inlösen oberoende av huruvida byggnad har förklarats skyddad eller inte.

Det är en i byggnadslagstiftningen vedertagen princip att markägare har rätt att kräva att marken inlöses om den till följd av myndighets beslut belastats med sådana inskränkningar att den inte längre kan användas på ett sätt som medför skäligen nytta. Enligt det föreslagna 2 mom. skulle också ägare till byggnadsminne i motsvarande fall ha rätt att kräva inlösen.

14 §. Eftersom en ändring eller ett upphävande av beslut om skydd kan ha lika betydande verkningar som ett beslut om skydd, har det ansetts ändamålsenligt att även härvid iaktta det förfaringsätt som föreslås gälla för fattande av beslut om skydd.

3 kap. Särskilda bestämmelser

17 §. Landskapsstyrelsen föreslås kunna bevilja bidrag för underhåll och förbättring av byggnad (19 §). Dessutom föreslås att landskapsstyrelsen skall få rätt att, då det anses ändamålsenligt, på egen bekostnad låta utföra underhållsarbeten i byggnad som förklarats skyddad. Den nytta fastighetsägaren skulle få härav måste anses överstiga den olägenhet som eventuellt föranleds av underhållsarbetet, varför någon ersättning inte skulle utgå.

19 §. Enligt gällande lag kan bidrag beviljas för underhåll eller ändring av byggnad som förklarats skyddad. I riket har museiverket under många år, inom ramen för de medel som anvisats i statsförslaget, kunnat bevilja bidrag också för underhåll av sådana kulturhistoriskt värdefulla byggnader som inte har förklarats skyddade med stöd av lag.

Bidrag skulle närmast kunna komma ifråga i sådana fall då ägaren i skyddsföreskrifter ålagts förpliktelser som sträcker sig längre än till normalt underhåll av byggnad.

Landskapsstyrelsen föreslår att vissa skyldigheter kunde uppställas som villkor för beviljande av bidrag. Bidragstagaren skulle kunna åläggas förpliktelser oberoende av huruvida byggnaden har förklarats skyddad eller inte.

20 §. Offentlighetsprincipen som gäller äganderättsförhållandena innebär att vem som helst skall ha möjlighet att få vetskap om huruvida framställning gjorts angående skydd av byggnad på fastighet och vad som bestämts om skyddet. Därför har i lagförslaget intagits en bestämmelse om skyldighet för landskapsstyrelsen att underätta vederbörande domare därom.

23 §. Landskapsstyrelsen föreslår att den som bryter mot lagen eller mot föreskrift som utfärdats med stöd därav skulle kunna dömas till böter. I 35 kap. 2 § strafflagen stadgas böter eller fängelse i högst ett år för den som uppsåtligen utan laga rätt förstör eller skadar bl.a. kulturhistoriskt märklig byggnad som medelst myndighets beslut förklarats skyddad.

L a n d s k a p s l a g e n a n g å e n d e ä n d r i n g a v b y g g n a d s l a g e n
f ö r l a n d s k a p e t Å l a n d .

83 §. Då byggnadsplan uppgörs skulle framdeles beaktas att estetiska och kulturhistoriska värden inte förstörs. En liknande bestämmelse finns i gällande byggnadslag vad avser uppgörande av stadsplan.

113 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om kungörande av bl.a. byggnadsordning och tomtindelning. Enligt förslaget skulle framdeles även plan omfattas av bestämmelserna i 113 §.

125 §. Som redan berörts i detaljmotiveringen till 2 § förslaget till landskapslag om skydd för byggnadsminnen finns det starka skäl för att i första hand genom planläggning skydda byggnader inom område med stads- eller byggnadsplan.

Enligt 125 § byggnadslagen kan i plan meddelas bestämmelser rörande område som bl.a. med hänsyn till historiskt eller konstnärligt värdefullt minnesmärke, föremål eller byggnad bör på särskilt sätt skyddas. Om sådan bestämmelse kan anses vara oskälig för ägaren kan landskapsstyrelsen ge kommun tillstånd att inlösa markområdet. Genom det nu föreslagna tillägget till ifrågakvarande paragraf skulle i stället för inlösning av området ersättning kunna utbetalas till ägaren enligt vad som gäller för byggnad som skyddats med stöd av den föreslagna byggnadsminneslagen. På så sätt skulle de

förpliktelser som tillämpningen av de båda lagarna kan komma att medföra för samhället förenhetligas.

135 §. Byggnadslagens 16 kap. innehåller bestämmelser om tvångsmedel och straff. Enligt 138 § kan byggnadsnämnden vidta en rad åtgärder för att förhindra att åtgärder vidtas i strid mot beslut. Enligt 135 § kan byggnadsnämnd rörande vissa i paragrafen angivna beslut vidta åtgärder trots att beslutet ännu inte vunnit laga kraft. Åtgärder enligt 138 § får dock, enligt bestämmelsen i 135 § 2 mom., endast vidtas om avsikten är att "förhindra tredska som är farlig från brandsäkerhets-, hållfasthets- och hälsosynpunkt". För att förhindra att kulturhistoriskt märkliga byggnader rivs eller byggs om under tiden ärendet behandlas i besvärinstans föreslår landskapsstyrelsen att 135 § 2 mom. ändras så att lagrummet gäller alla i 138 § avsedda beslut.

137a §. Föråldrade stads- och byggnadsplaner kan innebära ett hot mot kulturhistoriskt värdefull miljö. Den nu föreslagna bestämmelsen syftar till att förstärka skyddet av byggnadsminnen inom planerat område.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om skydd av byggnadsminnen

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Byggnad, byggnadsgrupp och bebyggda områden som har väsentligt kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde kan förklaras skyddade i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Skydd, som avses i denna lag, kan även gälla del av byggnad samt bro, brunn eller annan dylik konstruktion samt även område kring byggnad. Till byggnad hänförs fast inredning.

Med byggnad avses i denna lag vad som enligt 1 och 2 mom. kan vara föremål för skydd.

2 §

På område med stads- eller byggnadsplan samt på område för vilket byggnadsförbud är gällande på grund av att stads- eller byggnadsplan uppgörs eller ändras, tillämpas denna lag endast när skydd inte är möjligt med stöd av byggnadslagen för landskapet Åland (61/79), i denna lag benämnd byggnadslagen, eller när ett fortsatt bevarande av i denna lag avsedd byggnad inte i tillräcklig grad kan säkerställas med stöd av bestämmelserna i byggnadslagen eller när andra synnerliga skäl föreligger.

3 §

Denna lag gäller inte landskapet tillhörig byggnad.

Angående skydd av byggnad som är fast fornlämning gäller vad därom är särskilt stadgat.

4 §

Målningar, inskrifter och utsmyckningar av kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde i eller på byggnad får inte rappas över, målas om eller på annat sätt förstöras och byggnaden får inte rivas eller ändras innan landskapsstyrelsen har underrättats om saken och beretts tillfälle att avbilda eller på annat sätt dokumentera dem.

2 kap.

Beslut om skydd och skyddets innehåll

5 §

Landskapsstyrelsen prövar fråga om skydd av byggnad på framställning av byggnadens ägare, den kommun inom vilken byggnaden är belägen eller av förening eller stiftelse som verkar för bevarande av kulturella traditioner. Landskapsstyrelsen kan även på eget initiativ uppta skyddsbeslut till prövning.

Framställning skall göras skriftligen och skall innehålla beskrivning av byggnaden, uppgifter om vilken fastighet byggnaden är belägen på och om vem som äger byggnaden. Framställning skall vara utförligt motiverad.

Landskapsstyrelsen skall behandla ärende rörande skydd av byggnad i brådskande ordning.

6 §

Sedan ärende angående skydd av byggnad anhängiggjorts kan landskapsstyrelsen för viss tid, dock högst sex månader, utfärda förbud mot att vidta åtgärder som kan äventyra byggnadens kulturhistoriska eller arkitektoniska värde. Landskapsstyrelsen kan

av synnerliga skäl förlänga förbudets giltighetstid, dock med högst sex månader.

7 §

Landskapsstyrelsen skall innan den fattar beslut om skydd höra byggnadens ägare och, om byggnaden innehas av annan än ägaren, dess innehavare. Landskapsstyrelsen skall även höra den kommun inom vilken byggnaden är belägen.

8 §

I beslut om skydd av byggnadsminne skall skyddsföreskrifter meddelas. Har inte annat bestämts träder skyddsföreskrifterna omedelbart ikraft, även om ändring söks.

I skyddsföreskrifterna anges till vilka delar byggnaden inte får ändras samt i vilka hänseenden och på vilket sätt byggnadens ägare har att sörja för vården av byggnaden.

Föreskrifterna kan om så erfordras innehålla bestämmelser om att kringliggande område skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förändras.

Skyddsföreskrifterna skall såvitt möjligt utformas i samförstånd med byggnadens ägare.

9 §

Landskapsstyrelsen kan om ändrade förhållanden det påkallar ändra skyddsföreskrifterna.

Landskapsstyrelsen skall upphäva skyddet ifall det inte är ändamålsenligt eller om synnerliga skäl därtill är för handen.

10 §

Om ändring eller flyttning av byggnad i strid med meddelade skyddsföreskrifter är nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller annars påkallad av särskilda skäl skall landskapsstyrelsen meddela tillstånd därtill. Till ansökan om sådant tillstånd skall bifogas ritning och arbetsbeskrivning utvisande det planerade arbetets art och omfattning.

11 §

Om skyddsföreskrift medför att användningen av byggnad försvåras eller att ägaren åläggs att vidta särskilda åtgärder för att bevara det kulturhistoriska eller arkitektoniska värdet, har ägaren rätt att få ersättning av landskapet. Ersättning erläggs dock inte till kommun.

I 1 mom. avsedd rätt tillkommer innehavare av nyttjande- eller servitutsrätt till byggnad eller av annan därmed jämförbar särskild rättighet, om rättigheten uppkommit

innan frågan om skydd anhängiggjordes.

Ersättning erläggs inte för ringa olägenhet eller skada.

12 §

Landskapsstyrelsen skall försöka nå överenskommelse om ersättningsbeloppet med den som är berättigad till ersättning. Uppnås inte överenskommelse skall landskapsstyrelsen utan särskild ansökan fastställa ersättningens storlek. På sålunda fastställt ersättningsbelopp utgår årlig ränta om 16 procent, räknat från dagen då beslut om skydd fattades.

13 §

Landskapsstyrelsen skall, då allmänt behov det kräver, inlösa eller bevilja kommun tillstånd att inlösa i denna lag avsedd byggnad jämte erforderligt markområde, oberoende av huruvida beslut om skydd av byggnaden fattats eller inte.

Landskapsstyrelsen skall på ansökan av byggnadens ägare inlösa byggnad som förklarats skyddad om ägaren till följd av meddelade skyddsföreskrifter inte kan använda byggnaden på ett sätt som medför skäligen nytta.

14 §

Vad i detta kapitel är stadgat angående beslut om skydd skall i tillämpliga delar iakttas även då skyddsbeslut ändras eller upphävs.

3 kap.

Särskilda bestämmelser

15 §

Tillsyn över efterlevnaden av denna lag utövas av landskapsstyrelsen.

16 §

Har någon i strid med denna lag eller med stöd av densamma utfärdade förbud eller föreskrifter ändrat, flyttat eller rivit byggnad, kan landskapsstyrelsen ålägga vederbörande att inom viss tid vidta erforderliga åtgärder för att återställa byggnaden i ursprungligt skick. Vad här sägs gäller även då ägaren har försummat byggnadens underhåll.

Iakttas inte i 1 mom. avsett åläggande har landskapsstyrelsen rätt att låta utföra arbetet på den försumliges bekostnad. Kostnaderna för arbetet erläggs i förskott ur landskapets medel och indrivs till landskapet i den ordning som är stadgad i lagen om

indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/61).

17 §

Landskapsstyrelsen kan på egen bekostnad med ägarens medgivande låta utföra nödvändiga underhållsarbeten i byggnad som förklarats skyddad med stöd av denna lag.

18 §

Landskapsstyrelsen äger tillträde till byggnad vars skyddande är under övervägande samt har rätt att göra de inspektioner och undersökningar som är erforderliga för efterlevnaden av denna lag.

Ägare till byggnad och, om annan än ägaren innehar byggnaden, innehavaren skall underrättas minst 14 dagar före i 1 mom. nämnda åtgärder vidtas.

19 §

Landskapsstyrelsen kan bevilja ägare till byggnad, som förklarats skyddad, bidrag för underhåll och förbättring av byggnad och dess omgivning.

Ägare till kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värdefull byggnad kan beviljas bidrag även om byggnaden inte har förklarats skyddad med stöd av denna lag. Bidragstagare skall härvid förbinda sig att bevara byggnaden på det sätt landskapsstyrelsen föreskriver.

Som villkor för att erhålla bidrag kan uppställas att allmänheten skall äga tillträde till området eller byggnaden eller del därav. Har byggnaden förklarats skyddad skall villkoren överensstämma med skyddsföreskrifterna.

20 §

När ärende angående skydd av byggnad anhängiggjorts hos landskapsstyrelsen, när beslut om skydd har vunnit laga kraft och när skydd har upphört genom laga kraft vunnet beslut, skall landskapsstyrelsen anmäla därom till vederbörande domare. Domaren skall införa anteckning om anmälan i in-teckningsregistret. I anmälan skall anges på vilken fastighet byggnaden är belägen.

21 §

Har byggnad som förklarats skyddad skadats eller förstörts skall ägaren ofördröjligen underrätta landskapsstyrelsen.

Har i 1 mom. avsedd byggnad förstörts skall landskapsstyrelsen utan dröjsmål underrätta i 20 § nämnd domare.

22 §

Ändring i landskapsstyrelsens beslut enligt denna lag kan sökas hos högsta förvaltningsdomstolen såvitt gäller beslutets laglighet. Beträffande ändamålsenligheten av sådant beslut får ändring inte sökas.

23 §

Den som bryter mot bestämmelse i denna lag eller mot föreskrift som har utfärdats med stöd därav, skall för överträdelse av bestämmelserna om byggnadsskydd dömas till böter, om han inte med stöd av annan lag skall dömas till strängare straff.

24 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Denna lag träder i kraft den

Genom lagen upphävs landskapslagen den 25 juli 1983 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader (40/83).

Ärende rörande skydd av byggnad som anhängiggjorts före lagens ikraftträdande behandlas enligt bestämmelserna i denna lag.

Beslut med stöd av tidigare gällande lag som rör byggnadsskydd förblir gällande efter det denna lag trätt i kraft. Önskar ägare till byggnad som förklarats skyddad i stöd av den nu upphävda lagen att denna lag skall tillämpas skall han anhålla därom hos landskapsstyrelsen.

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av byggnadslagen för landskapet Åland.

I enlighet med landstingets beslut

ändras 83 § 2 mom., 113 § 2 mom. samt 135 § 2 mom. byggnadslagen för landskapet Åland av den 28 augusti 1979 (61/79), samt

fogas till 125 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 137a § som följer:

83 §.

När byggnadsplan uppgörs skall särskilt beaktas att planen på ett tillfredsställande sätt fyller de fordringar som rimligen kan ställas på en reglerad byggnadsverksamhet, att planen blir så enkel och ändamålsenlig som förhållandena medger, att onödiga kostnader undviks, att tillräcklig uppmärksamhet ägnas bestående ägarförhållanden samt att estetiska och kulturhistoriska värden inte förstörs. Dock får en mer detaljerad byggnadsplan uppgöras, om det finns ekonomiska möjligheter och det även i övrigt bedöms ändamålsenligt.

113 §.

Byggnadsordning, plan, tomtindelning samt byggnadsförbud eller byggnadsinskränkning, som inte gäller redan på grund av bestämmelse i lag, träder i kraft då de bragts till allmän kännedom på det sätt som om kommunala kungörelser är stadgat.

125 §.

I stads- eller byggnadsplan kan, utan hinder av vad i 2 mom. sägs, intas bestämmelser som erfordras för att skydda byggnadsminnen. Angående rätt till ersättning samt fastighetsägares och kommuns skyldigheter i sådant fall gäller vad i landskapslagen om skydd av byggnadsminnen (/) är stadgat. Ersättningskyldigheten åvilar dock kommunen.

135 §.

Vad i 1 mom. sägs gäller även beslut enligt 112 § 2 mom., 138 och 140 §§.

137a §.

Vad i 137 § sägs gäller även då stads- eller byggnadsplan inte i tillräcklig utsträckning skyddar byggnad med väsentligt kulturhistoriskt värde.

På område som berörs av bestämmelsen i 1 mom. gäller byggnadsförbud och förbud att riva byggnad eller del därav. Landskapsstyrelsen kan av särskild orsak medge undantag från detta förbud om byggande eller rivning inte innebär att väsentligt kulturhistoriskt värde går förlorat.

Denna lag träder i kraft den

Mariehamn den 26 augusti 1986

L a n t r å d

Folke Woivalin

Lagberedningssekreterare

Michael Patrickson